УДК 061.2:323](477)»20»

DOI: 10.31470/2518-7600-2020-9/2-195-213

**YOUTH ORGANIZATIONS OF THE EUROPEAN
DIRECTION OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF
SOCIO-POLITICAL PROCESSES AT THE BEGINNING
OF THE XXI CENTURY**

**МОЛОДІЖНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СПРЯМУВАННЯ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ
СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА ПОЧАТКУ
XXI СТОЛІТТЯ**

**МОЛОДЕЖНЫЕ ОРГАНИЗАЦИИ ЕВРОПЕЙСКОГО
НАПРАВЛЕНИЯ В УКРАИНЕ В КОНТЕКСТЕ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ В
НАЧАЛЕ XXI ВЕКА**

Вячеслав Редзюк,

викладач кафедри політології
redziuk@ukr.net
orcid.org/0000-0003-1762-5042
ДВНЗ «Переяслав-
Хмельницький ДПУ імені Г.
Сковороди», вулиця
Сухомлинського, 30, м.
Переяслав, Київська обл.,
Україна, 08401

Viacheslav Redziuk,

lecturer of department of
political science
redziuk@ukr.net
orcid.org/0000-0003-1762-
5042
Pereiaslav-Khmelnytskyi
Hryhorii Skovoroda State
Pedagogical University», 30,
Sukhomlynsky Str., Pereyaslav,
Kyiv region, Ukraine, 08401

ABSTRACT

The article deals with a comprehensive analysis of place and role of youth in state-building and European integration processes in Ukraine in the beginning of the 21st century. The author has paid special attention to the participation of youth in the revolutionary

events, protests. The opinion that the driving force of any evolutionary and revolutionary changes in inside of the country is a conscious and active youth is characterized. It is shown that at the present stage of development of Ukraine is forming potentially powerful elite, the main base which in the last decade become members of the youth organizations and movements.

Analysis of the historical development of youth organizations and movements in Ukraine of democratic and European integration direction, their programs, and vectors of work are a fundamental study to predict the future socio-political phenomena, both in the domestic and world stage.

The problem of studying the development of democratically directed youth organizations was carried out by a number of scholars of political scientists and historians. The main areas of research are the peculiarities of their functioning in various regions of Ukraine, stages of development, key accomplishments and a contingent of young people. A number of publications devoted to the problem of the overall development of youth organizations.

In this article was carried out the consideration of evolution of youth organizations after «Orange revolution», their cooperation on the international arena and the role in events of «Revolution of dignity».

Keywords: *youth organizations, youth associations, European integration processes, democratic processes, transformation processes, youth, Ukraine.*

Постановка проблеми. Світовий досвід свідчить, що найефективнішою моделлю самоорганізації суспільства є об'єднання громадян, покликане вирішувати назрілі проблеми сучасності. У кризові та трансформаційні періоди державного будівництва громадські організації активізуються і діють у соціально-політичній системі координат.

Еволюційний розвиток суспільства – це процес, який передбачає зміну поколінь. Ні для кого не є секретом, що інструментом будь-яких поступальних змін у середині країни

є свідома та активна молодь. Сьогодні, в контексті загальної перспективи суспільного розвитку та демократичних, євроінтеграційних прагнень України, формується потенційно потужна генерація політичної еліти, основною базою якої стають члени молодіжних інституцій. Молоде покоління є однією з ключових соціально-політичних ланок суспільства, від діяльності якої залежить процес державотворення.

Характеристика молодіжних організацій і рухів на території України в умовах активних трансформацій, їх вектори діяльності та вплив на суспільно-політичні процеси, як на вітчизняній так і на світовій арені, зумовлює актуальність даного дослідження.

Метою дослідження є комплексне висвітлення ролі молодіжних інституцій європейського спрямування в Україні в контексті суспільно-політичного життя на початку ХХІ століття.

Аналіз останніх досліджень. Діяльність молодіжних інституцій в контексті демократичних та євроінтеграційних процесів в Україні досліджувала значна плеяда вітчизняних науковців (Бень, 2008; Гуцалова, 2012; Марушкевич, 2012; Кулеба, 2012; Грицюк, 2014; Андрусишин, 2014; Кавилін, 2016;). Основними векторами дослідження стали етапи розвитку, особливості функціонування, ключові досягнення, участь у суспільно-політичних процесах (державотворчих, демократичних, євроінтеграційних) тощо.

Виклад основного матеріалу. Невід'ємною складовою розвитку незалежної та демократичної України на початку ХХІ століття є формування плюралізму ідей, думок та поглядів. Ефективна модель функціонування державного механізму передбачає блокування «монополії на владу» окремих привілейованих соціальних груп населення та рівноправну участь усіх категорій громадян у процесах державного будівництва.

Молодіжні громадські інституції України є не лише потужним інтелектуальним і фізичним ресурсом, але і

активним учасником процесів суспільно-політичної трансформації та адаптації. Початок третього тисячоліття став періодом активізації молодіжної ініціативи і активним включенням її до трансформаційних процесів. Раціонально-критичний потенціал і ресурс молодіжних інституцій є вагомим чинником впливу на процеси урядування в Україні. Молодь здатна самореалізуватися, а отже громадянська активність її спрямована на розбудову держави за демократичними принципами (Стратегічні пріоритети молодіжної..., 2014: 70). Вирішення вектору розвитку, особливостей урядування, формування громадянського суспільства багато в чому залежить від активності молоді та здатності її, через інституційні органи, впливати на державотворення.

Аналізуючи сучасні тенденції розвитку молодіжних громадських організацій в Україні, варто зазначити, що їхня діяльність спрямована не лише у рамках громадського сектору, а є об'єктом та суб'єктом державної політики (Бояринцев, 2013). Відповідно молодь є активним учасником демократичних перетворень в Україні, а також відіграє важливу роль у трансформаційних процесах національної свідомості та бере участь у міжнародній діяльності. Враховуючи прогресивність сучасної молоді, зазначимо, що більшість інституцій спрямовували власну діяльність у проєвропейському напрямі, відзначаючи при цьому позитивні зміни у суспільстві.

Українські молодіжні організації на початку XXI століття організовували власну діяльність, спрямовану на подолання посткомуністичного та постколоніального синдрому, підкреслюючи необхідність обрання європейських цінностей та розбудови демократичної країни. Водночас, враховуючи сучасні тенденції, поява нової еліти, здатної на реалізацію концепції розбудови демократичної правової держави відбудеться у випадку, якщо суспільство лишиться відкритим, проєвропейська молодь – пасіонарною, а європейські цінності стануть незаперечними, принаймні на нормативному рівні

(Рябчук, 2019). Враховуючи досвід діяльності молодіжних рухів упродовж 2000-2014 рр., існує значна ймовірність створення такого роду еліт та трансформації суспільства найближчим часом.

Становлення України як демократично-правової держави зумовлювало формування молодіжного руху, як самостійної складової структури самоорганізації суспільства (Кавилін, 2016: 175).

Його інституалізація спричинила формування потужних організацій громадського та політичного характеру, які відігравали значну роль у реалізації молодіжних ініціатив, для розбудови громадянського та демократичного суспільства. Їхньою особливістю стало легке освоєння нових сфер життєдіяльності суспільства, а також швидке реагування на нові виклики. Свідченням цього є значний сплеск активності під час «Помаранчевої революції», «Революції гідності» та початку російсько-української війни. Це засвідчує вагомий мобілізаційний потенціал молоді України, а також її готовність до впливу на ситуацію в середині країни (Кавилін, 2016: 175). В умовах суспільно-політичної кризи, здатність молоді до самоорганізації, інституалізація молодіжних рухів та активна участь МГО у громадсько-політичному житті, засвідчує вагому роль нової генерації у державотворчих процесах та виборі вектору зовнішньополітичного розвитку.

Відзначимо, що найбільшу активність і вплив на внутрішню ситуацію в країні та її зовнішню політику молодь мала в період суспільної кризи та соціального вибуху. В 2000-х відбувається низка молодіжних рухів, зорієнтованих на демократизацію українського суспільства. У 2004 р. нова генерація підтримала проєвропейського кандидата в Президенти і стала рушійною силою для «Помаранчевої революції», а в 2013-2014 рр. молодь стала авангардом «Революції Гідності». Відповідно, на сучасному етапі демократичних перетворень в Україні досить важливо розуміти тенденцію участі молоді в суспільно-політичних процесах та

їхнє значення для формування європейського зовнішньополітичного вектору. Загалом в умовах революційних подій молодіжні рухи показували новий вид політичної свідомості, у якій відсутні стереотипи минулого, а також засвідчили готовність до самопожертви заради захисту державного суверенітету (Сасин, 2015).

Характеризуючи активність молоді на початку XXI століття, слід більш детально проаналізувати ряд чинників і подій, які стали переломними та запустили маховик соціально-політичних трансформацій.

Зокрема під час акції «Україна без Кучми», низка молодіжних рухів, зорієнтованих на демократизацію українського суспільства та європейське майбутнє підтримали протестуючих. Приводом для масових протестів стало свавілля влади, відвертий наступ на свободу слова, загроза розвитку демократичних цінностей, що у більшій мірі не вдовольняло молодь. До акцій протесту долучилися наступні молодіжні організації: Студентське братство, Молодий рух, Студентська спілка та ін. (Палаганюк, 2013: 537). Відзначимо, що євроінтеграційні гасла були відсутні у той період, мова йшла про демократизацію суспільства.

Події початку 2000-х рр. стали підґрунтям Помаранчевої революції 2004 рр. Упродовж 2002-2004 рр. розпочинається новий етап розвитку молодіжних інституцій, формуються перші організації проєвропейського спрямування (Андрусишин, 2014: 270). У цей період активну участь розгорнули Студентське братство, Молодий рух, ВМГО «Європейська інтеграція», Молодіжний націоналістичний конгрес, «Європейський молодіжний парламент – Україна» та ін.

У 2004 р. відбувся черговий етап політичної і соціальної активізації молоді, який був пов'язаний не лише з необхідністю боротьби за демократичні цінності, але й за розвиток західного зовнішньополітичного інтеграційного вектору в державі. У зв'язку з фальсифікацією результатів президентських виборів,

українська спільнота повстала (причиною розвитку подій «Помаранчевої революції» став наступ на право вибору). Крім того прихильники «Майдану-2004» підтримували бажання В.А. Ющенка стосовно євроатлантичної інтеграції. Основною рушійною силою протестів 2004 р. стала свідома молодь, що свідчило про перспективу розвитку демократичних процесів (Палаганюк, 2013: 538). У цей період активну позицію стосовно демократичних перетворень займали ВМГО «Європейська інтеграція», Молодіжний націоналістичний конгрес, «Пора!», «Студентська хвиля», «Європейський молодіжний парламент – Україна» та ін.

Особливу активність і популярність у той період отримала організація «Пора!» – на 2004 р. вона стала потужною силою «Майдану-2004», яка об'єднала демократично налаштовану молодь. Ключовою ідеєю організації стала побудова в Україні громадянського суспільства, яке базувалося б на фундаментальних демократичних принципах (Сасин, 2015: 90). Уже в умовах революційних подій, громадянська кампанія «Пора» довела дієвість молодіжних ініціатив, тим самим змінивши світоглядні установки значної частини населення на сенс існування та діяльності молодіжних рухів (Кавилін, 2016: 176). Організація стала потужною молодіжною силою, здатною ефективно досягати політичних цілей.

Молодіжна спільнота одна із перших вийшла на Майдан для того, щоб боротися за власний вибір. Г.В. Сасин стверджувала, що молодь зобов'язана відігравати важливу роль у соціально-політичному житті країни. Однак її активність повністю залежить від громадської свідомості суспільства (Сасин, 2015).

Події листопаду-грудня 2004 р. трансформували свідомість молодого покоління, більша його частина почала цікавитися політичною ситуацією в Україні і активно долучалася до громадської діяльності (Сасин, 2015: 92). Консолідуючись з думкою Гуцалової М.В. вважаю, що «Помаранчеву революцію» варто вважати точкою відліку

формування нової генерації політично свідомої молоді, якій не байдужа доля країни та її інтеграція до європейського соціокультурного простору (Гуцалова, 2012: 111). Характеризуючи «Помаранчеву революцію» відзначимо, що молодь не лише стала її авангардом, але й вона фактично сформувала основу до самоорганізації та подальшої її інституалізації. У січні 2005 р. було створено Національний альянс (об'єднання молоді) (Кавилін, 2016: 177). Члени руху вважали, що побудова державності мусить здійснюватися на демократичних засадах. Як і Молодіжний націоналістичний конгрес, так і Національний альянс проводили популяризацію процесу інтеграції до євроатлантичного простору, за умови збереження національної та культурної ідентичності. Члени організації здійснювали інформаційно-просвітницьку роботу про ЄС, європейські цінності, Україну, її культуру та місце у світовому та європейському просторі (Кавилін, 2016: 177).

Відзначимо, що «Молодий народний рух», який є членом Youth of the European People's Party (Молодь європейської народної партії) та співпрацює з іншими європейськими молодіжними організаціями, пропагує перспективи розвитку України у Європейському просторі та потребу входження її до структури НАТО, враховуючи ймовірні небезпеки зі сторони Росії.

Разом з тим у 2002 р. на території України розгорнув діяльність «Європейський молодіжний парламент – Україна». Його основними завданнями стало сприяння євроінтеграції України, розбудова громадського суспільства, розвиток партнерства з іншими молодіжними міжнародними організаціями, формування позитивного іміджу України (Європейський молодіжний парламент...).

Створення та функціонування молодіжних організацій засвідчувало політичну зрілість молоді, яка попри досягнення короткотермінової цілі, продовжувала інституалізовуватися та формувати подальшу діяльність для розбудови демократично-правової держави. Г.В. Сасин відзначала, що після завершення

«Помаранчевої революції» молодь все більше цікавилася політикою (Сасин, 2015: 92).

Піднесення громадянської активності молоді засвідчує потужний потенціал розвитку демократичного суспільства. Втім, вона передбачає всебічну підтримку зі сторони держави, зокрема формування діалогу «держава-громадянин», залучення молоді до суспільно-корисної роботи, формування програм на забезпечення громадської діяльності молодіжних організацій (Стратегічні пріоритети молодіжної..., 2014).

Молодіжні рухи були вагомим чинником державотворення, а відтак, політичні партії та організації намагалися залучати молодь до діяльності у власних структурах. Це здійснювалося наступними способами: 1) співпраця вже з існуючими молодіжними об'єднаннями; 2) входження молодіжної організації до структури політичної сили; 3) створення у структурі партії молодіжного підрозділу. Відповідно це засвідчувало, з однієї сторони, що молодь стала зрілою для здійснення подальших демократичних перетворень та обрання зовнішньополітичного вектору розвитку, а з іншою – переосмислення політичними партіями та державним апаратом молодіжної політики та необхідності залучення нової генерації до управління.

Відзначимо, що поряд з громадсько-політичною діяльністю, молодіжні громадські організації виконували й соціальну функцію, яка ставала одним з елементів розвитку демократії.

Дослідник О. Бень ділить МГО на 5 основних груп в залежності від напряму роботи: 1) виховання молоді; 2) вирішення соціальних питань; 3) робота в культурній сфері; 4) позиціонування себе як частини системи політичного суспільства; 5) діяльність в економічній сфері (Бень, 2008: 343). Незважаючи на напрям діяльності, активна частина молоді, яка поступово інституалізувалася в окремі об'єднання, відігравала значну роль у формуванні громадського суспільства, ставши фактично підґрунтям до трансформації національної свідомості

населення.

Після приходу до влади В. Ф. Януковича і так званої «сім'ї» в Україні розпочався процес згортання демократичних перетворень. З метою недопущення звернення з євроінтеграційного шляху і демократичного вектору розвитку України частина прогресивної молоді продовжує активно вливатися у соціально-політичне життя країни.

Молодіжні українські організації на різних рівнях щорічно реалізують близько 50 програм спільно з європейськими партнерами. Так, станом на кінець 2011 р. низка українських молодіжних організацій мали членство у 21 міжнародній молодіжній організації, з яких 15 належали до Європейського молодіжного форуму (Участь молоді в суспільному..., 2012). Таким чином діяльність з європейськими партнерами поглиблювала євроінтеграційні прагнення українців та визначала основні пріоритети у розбудові демократичної та правової держави.

Реалізація міжнародних проектів молоддю була лише одним із напрямів її діяльності на шляху до євроінтеграції. Основну увагу МГО сконцентровували на інформаційній кампанії серед населення, оскільки значний відсоток південно-східних регіонів були проти об'єднання України з Європейським Союзом. Відповідно упродовж 2011-2013 рр. за підтримки молодіжних організацій, євроклубів організовувалися демонстрації, акції, флешмоби спрямовані на поширення інформації щодо переваг євроатлантичного вектору розвитку. Особливо активними у інформаційній кампанії щодо перспектив євроінтеграційного розвитку стали студентські організації, «Молодий рух», «Демократичний Альянс» та ін.

Молодь, яка долучалася до подібних проектів намагалася не лише заявити про себе, але й допомогти сформувати оптимальну політику держави, спрямовану на вирішення важливих політичних, економічних та соціальних проблем.

Активізація молоді у зв'язку з перспективами

євроінтеграції у 2012-2013 рр., засвідчувала факт їхньої готовності до розбудови держави, керуючись основними європейськими цінностями. Дослідники Інституту стратегічних досліджень зазначали, що серед молоді спостерігався високий рівень ефективності громадської самоорганізації у неформальних об'єднаннях і рухах. Свідченням цього є «Революція гідності», де основною рушійною силою стала молодь.

2013 рік став переломним періодом національної історії, адже, у зв'язку з антидемократичністю режиму В. Ф. Януковича, високим рівнем корупції за спинами українців 21 листопада 2013 р. відбулося згорання євроінтеграційного курсу та спроба повернення України на євразійський шлях розвитку. Відзначимо, що відхід від європейської інтеграції став приводом до початку масових протестів та початку «Євромайдану» і «Революції гідності». Ключовою причиною стало нехтування законами України у тому числі Конституцією, що зумовлювало концентрацію всієї влади у руках однієї особи (Сасин, 2015). Враховуючи правове свавілля упродовж довгого періоду часу, рівень протестних настроїв був високим. Переломним моментом, який розкрив недемократичність режиму В.Ф. Януковича стало побиття учасників мітингу в ніч на 30 листопада 2013 р., серед яких переважна більшість була молодь.

Першими у листопаді 2013 р. на протест вийшли студенти Києво-Могилянської академії та Київського національного університету ім. Т. Шевченка, яких відразу підтримала молодь з інших навчальних закладів, зокрема НТУУ «Київський політехнічний інститут», ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди» та ін. Основними гаслами стали «Молодь нації за євроінтеграцію», «Україна – це Європа» та ін.. До 29 листопада 2013 р. молодь була налаштована виключно на мирні заходи, озброївшись лише національною символікою, європейською атрибутикою, взявши барабани,

палиці та відра (Сасин, 2015: 127). Жорстоке побиття молоді спричинило її радикалізацію і привело до жорсткого протистояння з представниками правоохоронних органів.

До масових протестів долучилася низка молодіжних громадських організацій, серед них відзначимо «Демократичний альянс», «Молодіжний націоналістичний конгрес», молодіжні структури політичних партій «УДАР», «Свобода», «Батьківщина» та ін. Відзначимо значну кількість молоді в лавах націоналістичних організацій, серед них «Конгрес українських націоналістів», «УНА-УНСО», «Білий молот», «Карпатська січ», «Чорний комітет», «Тризуб ім. Степана Бандери» та ін.

Незважаючи на значну радикалізацію молоді упродовж грудня 2013 – лютого 2014 рр., яка зумовлювала подальші протистояння з «тітушками», «Беркутом» та внутрішніми військами, через застосування останніми сили, європейська спільнота підтримувала прагнення українців до демократичних трансформацій у середині держави.

Події 2013-2014 рр. показали готовність українців до побудови сучасної європейської, демократично-правової країни, її захисту на всіх фронтах. Журналіст і політичний діяч С. Висоцький на сторінках газети «Терен-Україна» зазначав, що Майдан став «платформою на якій за короткий час сформувалася нова когорта молодих лідерів, які невдовзі будуть задавати тон українській політиці» (Висоцький, 2014: 3). «Євромайдан», як один із етапів національно-визвольної боротьби України, спричинив активізацію патріотично налаштованої молоді, яка сьогодні воює проти російських бойовиків на Сході України, займається волонтерством та активно приймає участь у державотворчому процесі на різних рівнях.

Висновки. Отже, на початку XXI століття відбулася активізація української молоді, спрямована на розбудову демократично-правової держави та входження її до європейського соціокультурного і економічного простору.

Сформувалися потужні молодіжні громадські та політичні рухи різних векторів і ключів. Молодіжна ініціатива відіграла провідну роль і стала в авангарді найбільших суспільно-політичних трансформацій третього тисячоліття в Україні. Від її неупередженості, свідомості і активності в певній мірі залежить доля країни майбутнього.

У подальшому доречно висвітлити участь молодіжних інституцій у подіях російсько-української війни та у суспільно-політичних процесах постмайданного періоду (подій після Революції Гідності). Важливо провести цілісне дослідження та аналіз активності молоді, молодіжних рухів та організацій за увесь період незалежності.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Андрусишин Б.І. Молодіжний рух сьогодні: формалізація чи віртуалізація. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. 2014. Спец. вип. С.269-275.
2. Бень О.Т. Молодіжні громадські організації : концептуалізація поняття, функції, класифікація. Вісник Львівського національного університету імені І.Я. Франка: соціологія. 2008. Вип.2. С.338-345.
3. Бояринцев О. Молодь і студенти у громадянському житті суспільства: участь і патріотичне виховання. Вісник Інституту розвитку дитини: філософія, педагогіка, психологія. 2013. Вип.28. С.93-100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vird_2013_28_21
4. Висоцький С. «Хіба Майдан – не Січ?». «Терен-Україна»: газета Молодіжного націоналістичного конгресу. К., 2014. Вип.1 (38). С.3.
5. Грицюк О.О. Молодіжний рух в Україні: від Помаранчевої революції-2004 до Майдану-2013. Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Рівне, 2014. Вип.2(2). С.141-144.
6. Гуцалова М.В. Сучасні молодіжні організації в Україні: тенденції, проблеми та механізми участі в політичних

процесах. Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]: політологія. 2012. Вип.170. С.111-115. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2012

7. Європейський молодіжний парламент. URL: <http://eurp-ua.org/ua/>

8. Кавилін О.А. Інституціоналізація політичної молоді в сучасній Україні. Дис. канд. політ. наук. : 23.00.02. – політичні науки і процеси. Івано-Франківськ, 2016. 220 с.

9. Кулеба О. Молодіжні громадські організації: різновиди, суспільні функції та проблема активізації їх діяльності. Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. Львів, 2012. Вип. 24. С.45-50.

10. Марушкевич Б.М. Характер функціонування молодіжних громадських організацій в Україні в умовах трансформації суспільства. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2012. Вип. 16. С.54-60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apspp_2012_16_9

11. Палаганюк В.О. Місце студентства в протестних кампаніях у незалежній Україні: ретроспективний підхід. Держава і право. К., 2013. Вип. 60. С.532-539.

12. Рябчук М. Долання амбівалентності. Дихотомія української національної ідентичності – історичні причини та політичні наслідки. ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. К, 2019. 252с.

13. Сасин Г. В. Обґрунтування сучасного типу революцій в транзитному суспільстві на прикладі України. Дис. канд. політ. наук. : 23.00.02. – політичні науки і процеси. Львів, 2015. 212с.

14. Стратегічні пріоритети молодіжної політики: освіта, зайнятість, житло. Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні / М-во молоді та спорту України, Держ. ін-т сімейної та молодіжної політики. Київ, 2014. 359с.

15. Участь молоді в суспільному житті: досвід, можливості, бар'єри: щорічна доповідь Президенту України, Верховній Раді України, кабінету Міністрів України про становище молоді в

Україні (за підсумками 2011 року) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Державна служба молоді та спорту України. К., 2012. 222с.

REFERENCES

1. Andrusyshyn, B.I. (2014). Molodizhnyy rukh s'ohodni: formalizatsiya chy virtualizatsiya. [Youth movement today: formalization or virtualization]. *Naukovyy chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova*. 269-275 [in Ukrainian].
2. Ben', O. T. (2008). Molodizhni hromads'ki orhanizatsiyi : kontseptualizatsiya ponyattya, funktsiyi, klasyfikatsiya. [Youth NGOs: conceptualization of the concept, functioning, classification]. *Visnyk L'vivs'koho natsional'noho universytetu imeni I. Ya. Franka: cotsiolohiya*. 2. 338-345 [in Ukrainian].
3. Boyaryntsev, O. (2013). Molod' i studenty u hromadyans'komu zhytti suspil'stva: uchast' i patriotychne vykhovannya. [Youth and students in the civil life of society: participation and patriotic education]. *Visnyk Instytutu rozvytku dytyny: filosofiya, pedahohika, psykholohiya*. 28. 93-100. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vird_2013_28_21 [in Ukrainian].
4. Vysots'kyi, S. (2014). «Khiba Maidan – ne Sich?». [«Isn't the Maidan a Sich?»]. «Teren-Ukrayina»: hazeta Molodizhnoho natsionalistychnoho konhresu. K., 1 (38). 3 [in Ukrainian].
5. Hrytsiuk, O.O. (2014). Molodizhnyi rukh v Ukraini: vid Pomaranchevoi revoliutsii-2004 do Maidanu-2013. [Youth movement in Ukraine: from the Orange Revolution-2004 to the Maidan-2013]. *Studentskyi visnyk Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia. Rivne*. 2(2). 141-144 [in Ukrainian].
6. Hutsalova, M.V. (2012). Suchasni molodizhni orhanizatsii v Ukraini: tendentsii, problemy ta mekhanizmy uchasti v politychnykh protsesakh. [Modern youth organizations in Ukraine: trends, problems and mechanisms of participation in political processes]. *Naukovi pratsi [Chornomorskoho derzhavnogo universytetu imeni Petra Mohyly]: politolohiia*. 170. 111-115.

Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2012_182_170_25 [in Ukrainian].

7. Yevropeys'kyi molodizhnyi parlament. [European Youth Parliament]. Retrieved from: <http://eyp-ua.org/ua/>

8. Kavylin, O.A. (2016). Instytutsionalizatsiya politychnoyi molodi v suchasniy Ukrayini. [Institutionalization of political youth in modern Ukraine]. Dys. kand. polit. nauk. : 23.00.02. – politychni nauky i protsesy. Ivano-Frankivs'k. 220 [in Ukrainian].

9. Kuleba, O. (2012). Molodizhni hromads'ki orhanizatsiyi: riznovydy, suspil'ni funktsiyi ta problema aktyvizatsiyi yikh diyal'nosti. [Youth public organizations: various, public functions and problems of intensification of their activity]. Ukrayins'ka natsional'na ideya: realiyi ta perspektyvy rozvytku. L'viv, 24. 45-50 [in Ukrainian].

10. Marushkevych, B.M. (2012). Kharakter funktsionuvannya molodizhnykh hromads'kykh orhanizatsiy v Ukrayini v umovakh transformatsiyi suspil'stva. [The nature of the functioning of youth NGOs in Ukraine in the context of social transformation]. Aktual'ni problemy sotsiolohiyi, psykholohiyi, pedahohiky. 16. 54-60. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apspp_2012_16_9

11. Palahaniuk, V.O. (2013). Mistse studentstva v protestnykh kampaniyakh u nezalezhnii Ukraini: retrospektyvnyi pidkhid. [The role of students in protest campaigns in independent Ukraine: a retrospective approach]. Derzhava i pravo. K. 60. 532-539 [in Ukrainian].

12. Riabchuk, M. (2019). Dolannia ambivalentnosti. Dykhotomiia ukrainskoi natsionalnoi identychnosti – istorychni prychny ta politychni naslidky. [Overcoming ambivalence. The dichotomy of Ukrainian national identification - the history of cause and political consequences]. IPiEND im. I.F. Kurasa NAN Ukrainy. K. 252 [in Ukrainian].

13. Sasyn, H. V. (2015). Obgruntuvannya suchasnoho typu revolyutsiy v tranzytному suspil'stvi na prykladi Ukrayiny. [Substantiation of the modern type of revolutions in the transit society on the example of Ukraine]. Dys. kand. polit. nauk. :

23.00.02. – politychni nauky i protsesy. L'viv. 212 [in Ukrainian].

14. Stratehichni priorityety molodizhnoyi polityky: osvita zaynyatist', zhytlo. Shchorichna dopovid' Prezydentovi Ukrayiny, Verkhovniy Radi Ukrayiny, Kabinetu Ministriv Ukrayiny pro stanovysheche molodi v Ukrayini (2014). [Strategic priorities of youth policy: education, employment, life. The President of Ukraine, the Verkhovna Rada of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine on the formation of youth in Ukraine]. / M-vo molodi ta sportu Ukrayiny, Derzh. in-t simeynoyi ta molodizhnoyi polityky. Kyiv. 359 [in Ukrainian].

15. Uchast' molodi v suspil'nomu zhytti: dosvid, mozhlyvosti, bar'yery: shchorichna dopovid' Prezydentu Ukrayiny, Verkhovniy Radi Ukrayiny, kabinetu Ministriv Ukrayiny pro stanovysheche molodi v Ukrayini (za pidsumkamy 2011 roku) (2012). [Participation of youth in public life: experience, opportunities, barriers: annual report to the President of Ukraine, the Verkhovna Rada of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine on the situation of youth in Ukraine (following the results of 2011)]. / Ministerstvo osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrayiny, Derzhavna sluzhba molodi ta sportu Ukrayiny. Kyiv . 222 [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У дослідженні подано комплексний аналіз місця та ролі молодіжних інституцій у державотворчих та євроінтеграційних процесах в Україні на початку ХХІ століття. Особливу увагу акцентовано на участі молоді у революційних подіях та протестах. Охарактеризовано думку, що рушійною силою будь-яких еволюційних та революційних змін в середині країни є свідомо та активна молодь. Показано, що на сучасному етапі розвитку України формується потенційно потужна еліта, головною базою якої в останні десятиліття стають члени молодіжних організацій та рухів.

Проведено аналіз історичного розвитку молодіжних організацій та рухів в Україні демократичного та євроінтеграційного спрямування, їх програм та векторів

роботи, зроблені висновки, які свідчать, що їх діяльність та досвід є фундаментом для прогнозування майбутніх соціально-політичних явищ як на внутрішньому, так і на світовому етапі.

Встановлено, що проблемою вивчення розвитку демократично спрямованих молодіжних організацій займалася низка науковців політологів та істориків. Основними напрямками досліджень яких є особливості функціонування в різних регіонах України, етапи розвитку, ключові досягнення та контингент молоді. Ряд публікацій присвячені проблемі загального розвитку молодіжних організацій.

Здійснено розгляд еволюції молодіжних організацій до та після «Помаранчевої революції», їхню співпрацю на міжнародній арені та роль у подіях «Революції гідності».

Ключові слова: молодіжні інституції, молодіжні громадські організації, євроінтеграційні процеси, демократичні процеси, трансформаційні процеси, молодь, Україна.

АННОТАЦІЯ

В исследовании представлен комплексный анализ места и роли молодежных институтов в государственных и евроинтеграционных процессах в Украине в начале XXI века. Особое внимание акцентировано на участии молодежи в революционных событиях и протестах. Охарактеризованы мнение, что движущей силой любых эволюционных и революционных изменений внутри страны является сознательная и активная молодежь. Показано, что на современном этапе развития Украины формируется потенциально мощная элита, главной базой которой в последние десятилетия становятся члены молодежных организаций и движений.

Проведен анализ исторического развития молодежных организаций и движений в Украине демократического и евроинтеграционного направления, их программ и векторов

работы, сделаны выводы, свидетельствующие, что их деятельность и опыт являются фундаментом для прогнозирования будущих социально-политических явлений как на внутреннем, так и на мировом этапе.

Установлено, что проблемой изучения развития демократически направленных молодежных организаций занималась ряд ученых политологов и историков. Основными направлениями исследований которых являются особенности функционирования в различных регионах Украины, этапы развития, ключевые достижения и контингент молодежи. Ряд публикаций посвящены проблеме общего развития молодежных организаций.

Осуществлено рассмотрение эволюции молодежных организаций до и после «Оранжевой революции», их сотрудничество на международной арене и роль в событиях «Революции достоинства».

Ключевые слова: *молодежные организации, молодежные общественные организации, евроинтеграционные процессы, демократические процессы, трансформационные процессы, молодежь, Украина.*